Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Aan Min LJS Deadline: 13-10-2026

Nota actief openbaar
Ja

Directie Maatschappelijke Ondersteuning

Opgesteld door
[redacted]

[redacted]

Datum
25 september 2026

Kenmerk
4532379-1105008-DMO

Bijlage(n)
3

nota

Brief stelselverantwoordelijkheid en gemeentelijke verschillen

TER BESLISSING

1. Aanleiding

- Tijdens het tweeminutendebat over de Toekomstagenda zorg en ondersteuning van 2 september jl. heeft u aan het Kamerlid Dobbe (SP) toegezegd een brief te sturen waarin u toelicht hoe u kijkt naar uw rol als stelselverantwoordelijke ten opzichte van gemeentelijke verschillen in de uitvoering van de Wmo 2015.
- De brief dient voor de begrotingsbehandeling van VWS (gepland voor 13-15 oktober 2026) aan de Kamer verstuurd te worden.
- Met deze nota wordt de te verzenden brief (inclusief bijlagen) aan u voorgelegd.

2. Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd in te stemmen met bijgevoegde brief en deze (inclusief bijlagen) voor de begrotingsbehandeling aan de Tweede Kamer te sturen.

3. Kernpunten

- De verantwoordelijkheid over het (gedecentraliseerde) stelsel van de Wmo 2015, is complex georganiseerd.
- U bent namelijk niet alleen verantwoordelijk voor de inhoud van de wet. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering, met een grote mate van beleidsruimte en de minister van BZK is verantwoordelijk voor de borging van afspraken in relatie tot de bestuurlijke inrichting van Nederland. Daarnaast bestaan er afspraken tussen VNG/gemeenten en de fondsbeheerders van het Rijk over de hoogte en werking van het Gemeentefonds: middelen voor de uitvoering van de Wmo 2015 worden grotendeels als Algemene Uitkering in het Gemeentefonds gestort.
- Het gedecentraliseerde stelsel heeft als extra component dat gemeenten – naast beleidsmatige vrijheid - ook zelf verantwoordelijk zijn voor de inkoop van Wmo-ondersteuning. Dat heeft sinds 2015 geleid tot lokaal maatwerk, maar ook gemeentelijke verschillen. Inmiddels zien we dat dit tot dilemma's leidt.

- Deze dilemma's komen met name tot uiting bij thema's die mensen met een levenslange en levensbrede beperking (direct) raken. In hoeverre zijn gemeentelijke verschillen terecht, (on)logisch en/of (on)gewenst? Het Rijk kan daarbij niet zomaar interveniëren in het stelsel.
- Enkele dilemma's worden omschreven in bijgevoegde brief, waarbij u aangeeft hoe u met dergelijke dilemma's wenst om te gaan en hoe u verschillen wilt overbruggen.
- Het handelingsperspectief is als volgt:

    - Gemeentelijke verschillen worden actief besproken (in BO) met de VNG.
    - In het kader van de Toekomstagenda worden verschillende afspraken en convenanten die tot doel hebben meer uniformiteit in de uitvoering te bewerkstelligen voorzien van een update.
    - U geeft aan met de VNG in gesprek te zijn om een herzieningsopgave voor de Wmo 2015 in te richten.
    - U geeft aan de Kamer hierover in de loop van 2027 nader te informeren.

4. Toelichting

a. Financieel-economische gevolgen, arbeidsmarkteffecten en regeldrukeffecten
Niet van toepassing in deze fase.

b. Juridische aspecten
Niet van toepassing in deze fase. Een mogelijke herzieningsopgave ten aanzien van de Wmo 2015 zal naar alle waarschijnlijk wel leiden tot aanpassing van wet- en regelgeving.

c. Politieke en maatschappelijke context
Gemeentelijke verschillen in een gedecentraliseerd stelsel leiden geregeld tot vragen, van cliënten, vertegenwoordigers en Kamerleden.

5. Afstemming

De brief is op onderdelen afgestemd met SZW, I&W (verantwoordelijk voor de Regeling gehandicaptenparkeerkaart), BZK en de VNG.

6. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Tot personen herleidbare informatie of gegevens zijn geanonimiseerd.